

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ У НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розкрито сутність понять «здоров'язберігальна компетентність», «навчально-дослідницька діяльність майбутніх соціальних педагогів», «дослідницькі вміння». Охарактеризовано особливості формування здоров'язберігальної компетентності студентів через навчально-дослідницьку діяльність. Проаналізовано види діяльності для активізації майбутніх соціальних педагогів у навчально-дослідницькій роботі та ефективності формування у студентів здоров'язберігальної компетентності.

Ключові слова: здоров'язберігальна компетентність; навчально-дослідницька діяльність майбутніх соціальних педагогів; види навчально-дослідницької діяльності; дослідницькі вміння.

Сучасний фахівець соціальної сфери має бути психологічно підготовлений до професійної діяльності, здатний змінити і усунути негативні соціальні прояви у суспільстві, вміти визначати проблеми та потреби особистості на різних рівнях (індивідуальному, міжособистісному та суспільному). А це можливо лише у вищих навчальних закладах, які будують враховувати тенденції розвитку соціальної політики в країні та надавати професійну підготовку на нових позиціях.

Соціальний педагог – це фахівець, який компетентно надає педагогічну, психологічну, психотерапевтичну, соціальну допомогу різним категоріям населення у реалізації їх прав та потреб; у всебічному розвитку та самореалізації; відповідає за організацію здоров'язберігального середовища для дітей та молоді, але за умови коли йому притаманні інтерес до професії, цілеспрямованість, працездатність, стресостійкість, фізична витривалість й потреба у власному здоров'язберіганні.

Сьогодні, для опанування майбутніми соціальними педагогами навчального матеріалу під час професійної підготовки, необхідно оволодіти методами наукового пізнання та дослідницькими вміннями. Саме тому, навчально-дослідницька діяльність повинна буди невід'ємною частиною такої підготовки. Оптимізація навчально-дослідницької діяльності, під час професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів, допоможе розвинути здібності студентів до здійснення навчальної діяльності через дослідження, сформувати навчальні та дослідницькі вміння з питань здоров'язберігання, що зробить процес формування здоров'язберігальної компетентності ефективнішим; підвищить активність студентів під час навчання, додасть елемент змагання тощо.

Здоров'язберігальна компетентність майбутніх соціальних педагогів визначається нами як риса особистості, що проявляється в можливості зберігати та реалізовувати знання, уміння, навички, спрямовані на здоров'язберігальну діяльність; визначається емоційною стійкістю, високою працездатністю, відсутністю тривожності; дає змогу поліпшити стійкість до стресових чинників, виробити навички формального й неформального спілкування, що сприятиме професійному становленню фахівця соціальної сфери [6].

Аналізуючи наукову літературу з проблем зоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів, ми помітили, що недостатньо уваги приділено питанню її формування через навчально-дослідницьку діяльність під час професійної підготовки. Тому, актуальність дослідження зумовлене необхідністю аналізу видів і форм навчально-дослідницької діяльності, а також характеристики особливостей формування зоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів через навчально-дослідницьку діяльність.

Питання науково-дослідницької та навчально-дослідницької діяльності студентів та її ролі у професійній підготовці майбутніх фахівців вивчали вітчизняні науковці М. Князян, І. П'ятницька-Позднякова (навчально-дослідницька діяльність студентів у вищій школі); Н. Духаніна, Л. Павлюк (науково-дослідницька діяльність студентів у процесі професійного становлення); С. Балашова (формування дослідницьких умінь та самореалізація студентів у дослідно-пошуковій роботі) та інші. Серед зарубіжних науковців проблеми розвитку дослідницьких умінь та дослідницької роботи як специфічного виду людської діяльності вивчали І. Зимня, О. Шашенкова та інші.

Метою статті є охарактеризувати особливості формування зоров'язберігальної компетентності студентів через навчально-дослідницьку діяльність та проаналізувати види діяльності для активізації майбутніх соціальних педагогів у навчально-дослідницькій роботі та ефективності формування у них зоров'язберігальної компетентності.

Важливу роль у формуванні здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів під час професійної підготовки, відіграє навчально-дослідницька складова, яка реалізується у позааудиторній науково-дослідній діяльності майбутніх фахівців.

Науковці розглядають навчально-дослідницьку діяльність як етап підготовки студентів до науково-дослідницької роботи; уміння знаходити науково обґрунтований вибір оптимального розв'язання педагогічних завдань, з якими зустрічається вчитель у професійній діяльності (С. Балашова) [1]; вид навчально-пізнавальної роботи творчого характеру, який спрямований на пошук, вивчення й пояснення фактів і явищ дійсності з метою набуття й систематизації суб'єктивно нових знань про них (М. Князян) [5]; вона сприяє збудженню інтелектуально-пізнавальних мотивів у зв'язку з пошуковим характером дослідження, радістю відкриття нового, задоволення від індивідуально-самостійного характеру роботи (І. П'ятницька-Позднякова) [7].

На основі проведеного аналізу різних підходів дослідників, щодо трактування поняття «навчально-дослідницька діяльність», ми встановили, що навчально-дослідницька діяльність майбутніх соціальних педагогів, у контексті формування здоров'язберігальної компетентності, це *сукупність різних видів навчальної діяльності (пізнавальної, індивідуальної, самостійної, творчої тощо), реалізація яких спрямована на формування умінь та навичок, для розв'язання завдань здоров'язберігального спрямування з використанням елементів дослідження.*

Залучаючись до навчально-дослідницької діяльності, як виду навчальної праці, студенти мають змогу аргументувати власну наукову позицію стосовно дотримання здорового способу життя; створити авторську здоров'язберігальну технологію; розвинути свої переконання щодо важливості постійного поповнення знань здоров'язберігального спрямування з метою саморозвитку, самовдосконалення, рефлексії тощо.

Ефективність навчально-дослідницької діяльності залежить від рівня сформованості у студентів дослідницьких вмінь. Науковці розглядають поняття «дослідницькі вміння» як вміння спланувати і здійснити науковий пошук, розробити задум, логіку та програму дослідження, відібрати наукові методи та вміло їх застосовувати, організувати та здійснювати дослідницько-експериментальну роботу, обробити, проаналізувати отримані результати та оформити їх у вигляді наукового тексту, сформулювати висновки та успішно їх захистити перед співтовариством провідних учених і фахівців наукової галузі (Н. Духаніна, Л. Павлюк) [2]; здатність до самостійних спостережень, пошуків, які здобувають учителі у процесі вирішення дослідницьких завдань (І. Зимня, О. Шашенкова) [4].

Дослідницькі вміння майбутніх соціальних педагогів ми розглядаємо як комплексне утворення, що дає можливість виконувати навчально-дослідницьку діяльність, у процесі виконання якої здійснюється формування здоров'язберігальної компетентності, за умови наявності у студентів відповідних знань, вмінь та навичок.

Досліджуючи питання розвитку дослідницьких вмінь майбутніх фахівців через навчально-дослідницьку діяльність, ряд авторів (С. Балашова, Н. Духаніна, Л. Павлюк) пропонують такі групи вмінь: інформаційні (здійснення інформаційного пошуку; робота з технічними засобами як джерелом інформації); аналітико-синтетичні (аналіз, синтез, систематизація та класифікація інформації); креативні (генерування ідей, висування припущень, здатність працювати з проблемними ситуаціями, задіявши уяву, фантазію тощо); прогностичні (передбачення наслідків педагогічного процесу, здійснення його ретроспективного аналізу) [1; 2]. Ефективність розвитку дослідницьких вмінь та навичок у майбутніх соціальних педагогів з питань зоров'язберігальної діяльності, залежить від застосування викладачами групової та індивідуальної форм роботи, поєднанням традиційних і новітніх засобів навчання. Вони допомагають студентам у проведенні наукового пошуку, виконанні завдань з питань здоров'язберігання.

У своїх дослідженнях, з організації навчально-дослідницької діяльності студентів у вищій школі, науковець І. П'ятницька-Позднякова [7] навчально-дослідницькі завдання розділяє на такі рівні: алгоритмічний (орієнтований на мінімальний ступінь прояву пізнавальної самостійності, обмежений обсягом матеріалу, націлений на дослідження змістових категорій з подальшим поясненням та використанням фонду накопичених знань); проблемно-пошуковий (передбачає більш високий рівень підготовленості студентів до навчально-дослідницької діяльності і відрізняється впливом на актуалізацію матеріалу декількох дисциплін певного циклу); креативний (характеризується найвищою мірою вияву пізнавальної самостійності студентів, охопленням дисциплін різних циклів, підвищенням рівнем складності, використанням елементів творчості тощо).

Особливості формування зоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів через навчально-дослідницьку діяльність полягає у систематизації знань і сформованості вмінь та навичок здоров'язберігального змісту, поглибленні мотивації та рефлексії стосовно власної здоров'язберігальної діяльності. Стимулювання інтересу студентів до навчально-дослідницької діяльності відбувається за рахунок створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості (метод цікавих аналогій) тощо.

Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження [2; 3; 7; 8], дав змогу виділити найбільш доцільні види діяльності, які будуть сприяти активізації роботи майбутніх соціальних педагогів у навчально-дослідницькій діяльності, а саме:

1. Лекція: *лекція традиційна* (запам'ятовування абстрактної, готової інформації; викладання матеріалу відбувається у вигляді монологу, тобто основна активність на занятті відводиться викладачу); *лекція із задалегідь запланованими помилками* (викладачем закладені помилки у змісті лекції, про що студенти попереджені і по ходу лекції вони відстежують, відзначають їх; проведення подібного виду лекції дозволяє розвинути у студентів вміння виступати в ролі експертів, відстежувати помилкову або неточну інформацію; викладач має змогу контролювати рівень і правильність засвоєння попереднього матеріалу); *проблемна лекція* або *лекція-дискусія* (проводиться за наявності у студентів початкової інформації з теми, наприклад, після проведення традиційної лекції; проведення такого виду лекції потребує створення проблемної ситуації та підтримки викладача у інформаційній взаємодії між студентами, дотримання регламенту, здійснення індивідуальної рефлексії отриманих у ході дискусії набутих знань та результатів для подальшого прогнозування особистісної післядії); *лекція-прес-конференція* (проводиться, коли необхідно продемонструвати завдання та можливості досліджуваної проблеми, шляхом спеціально підібраної інформації; тут важливо сконцентрувати увагу студентів на змісті обраної теми, викликати зацікавленість та мотивацію більше дізнатись про предмет дослідження, шляхи вирішення проблемних питань; проведення такого виду лекції дозволить студентам визначити перспективи реалізації отриманих теоретичних знань на практиці); *лекція орієнтована на рефлексію* (інформація на лекції подається викладачем таким чином, що дозволяє студентам проводити рефлексію власної діяльності шляхом звернення до особистого досвіду, це стимулює в них процес критичного мислення, аргументованості висловлювань, самоаналізу та самоусвідомлення).

Проведення лекційних занять для формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів, дасть змогу викладачу сформувати у студентів стабільні знання у галузі валології, гігієни, здоров'я, культури здоров'я і безпеки життєдіяльності, ергономіки, здоров'язберігальних технологій, спрямованих на збереження і зміцнення здоров'я, профілактики шкідливих звичок та вміння пропагувати ці знання; вміння визначати оптимальні форми, методи, прийоми роботи, здоров'язберігальної діяльності соціального педагога.

2. Семінарське заняття: *традиційний семінар* (проводиться протягом семестру, коли кожен студент має змогу виступити на ньому з доповіддю на основі пройденого поточного матеріалу); *науковий семінар* (передбачає поглиблене вивчення проблемних питань з теми, що цікавлять студентів; студенти готують доповідь шляхом дослідно-пошукової роботи під керівництвом викладача та виступають перед аудиторією, із своїми висновками та пропозиціями, отриманими в результаті проведеного дослідження; студенти групи перед семінаром знайомляться з текстом дослідження, беруть участь в обговоренні та оцінюють доповідь; участь студентів у семінарських заняттях розвиває в них уміння відстоювати власні думки на основі проведених досліджень).

Проведення семінарських занять з метою підвищення рівня здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів, сприятиме активізації пізнавальної діяльності майбутніх соціальних педагогів у ставленні до власного здоров'я та способу життя, пошуків інформації стосовно реальних способів здоров'язберігання та методик діагностування стану здоров'я; формуванню вмінь та навичок соціальної взаємодії (активність, комунікабельність тощо).

3. Практичне заняття: *традиційне практичне заняття* (проводиться для закріплення отриманих на семінарі знань та надання студентам можливості використати на практиці отримані теоретичні знання у формі професійно-педагогічної діяльності); *практичне заняття-дослідження* (передбачає групову роботу студентів над вирішенням отриманих викладачем проблемних питань; у ході роботи студенти обмінюються думками, дискутують, досліджуючи проблему, використовуючи різні джерела інформації; представник від кожної з груп виступає з доповіддю в якій зазначаються відповіді на проблемні питання; по закінченню заняття викладач підводить підсумки, проводить рефлексія та оцінка проведеної роботи студентів).

Проведення практичних занять з метою підвищення рівня здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів, дасть можливість викладачу розвинути у них вміння та навички планування, організації та реалізації здоров'язберігальної діяльності, як по відношенню до самого себе, так і до оточуючих (дотримання режиму дня, правил харчування, особистої гігієни, оволодіння новими способами рухової активності та фізкультурно-оздоровчої діяльності, для запобігання виникненню професійних захворювань та забезпечення оптимального рухового режиму тощо) шляхом індивідуального або колективного виконання спеціально підібраних та сформульованих завдань.

4. Кейс-метод (Case study). Полягає у вирішенні студентами конкретного випадку із застосуванням теоретичних знань. Даний метод стимулює творчу активність студентів, допомагає у їх самореалізації, через ініціативу у пошуку шляхів розв'язання поставленого завдання та відбір серед них найбільш доцільних; формує навички складання плану дій, що орієнтований на досягнення позитивного результату та передбачати його наслідки; стимулює до самостійного прийняття рішень, попередньо проаналізувавши ситуацію тощо).

Під час Кейс-методу, з метою формування здоров'язберігальної компетентності, студенти вирішують задачу (кейс), що описує реальну подію, пов'язану із здоров'язберігальною діяльністю. У групі є можливість використовувати допоміжну літературу з проблемного питання; вони самостійно шукають необхідну додаткову інформацію, аналізують з різних точок зору, висувають гіпотезу, роблять висновки. Роль викладача при цьому пасивна, він лише спостерігає за розв'язанням кейсу та не консультує студентів щодо можливих шляхів вирішення поставленої задачі. Після строго відведеного часу, студенти оголошують розв'язок завдання.

5. Індивідуальна робота (позааудиторна індивідуальна діяльність): *самостійна робота* (спрямована на поглиблене вивчення навчального матеріалу, закріплення отриманої інформації на лекційних, семінарських та практичних заняттях; реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на індивідуальних заняттях); *індивідуально-дослідне завдання* (вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності; метою є систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування отриманих знань, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності). Індивідуальна робота спрямована на активізацію самоосвіти майбутніх соціальних педагогів у питаннях здоров'язберігання під час навчально-виховного процесу, а також вдосконалення ними набутих умінь та навичок стосовно здоров'язберігальної діяльності, для переходу на вищий рівень здоров'язберігальної компетентності.

6. Індивідуальні консультації (проводяться із студентами для підвищення рівня їх підготовки, надання необхідної їм допомоги з проблемних запитань; організуються консультації за окремим індивідуальним графіком з урахуванням специфіки проблемного питання). Проведення індивідуальних консультацій із майбутніми соціальними педагогами, дасть змогу викладачу з'ясувати наявність здійснення студентами рефлексії власної здоров'язберігальної діяльності (адекватна самооцінка своїх можливостей та здібностей, критичний аналіз власної діяльності та її результатів впровадження здорового способу життя тощо).

7. Навчальні екскурсії (метою є загальне ознайомлення з роботою кваліфікованих фахівців у певній галузі; також може бути як спеціальна, тобто присвячена конкретному питанню; умова успішної екскурсії – глибокі знання екскурсовода з проблематики оглядового матеріалу). Участь майбутніх соціальних педагогів у навчальних екскурсіях зі сфери здоров'язберігання, сприятиме накопиченню продуктивного досвіду студентів, дасть змогу уточнити шляхи організації здоров'язберігальної діяльності та застосовувати отримані знання в майбутній професійній діяльності соціального педагога.

Охарактеризовані види діяльності для формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів, можна використовувати в рамках навчальних дисциплін відповідно до навчальних планів підготовки соціальних педагогів.

Проведений аналіз навчальних планів і програм навчальних дисциплін освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра напряму підготовки «Соціальна педагогіка», дав можливість виділити ті навчальні дисципліни, в рамках

яких можна формувати здоров'язберігальну компетентність, шляхом включення тем здоров'язберігального спрямування, тим самим підтримуючи міжпредметні зв'язки у професійній підготовці соціальних педагогів. До таких дисциплін, зокрема, належать: «Основи валеології», «Основи медичних знань і охорони здоров'я», «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», «Вікова фізіологія і валеологія», «Соціальна педагогіка», «Технології соціальної роботи», «Основи соціалізації особистості», «Основи сімейного виховання», «Соціальна робота у сфері дозвілля» тощо.

Необхідно залучати студентів до навчально-дослідницької діяльності з перших курсів, це дасть їм можливість визначитись у подальшому напрямку дослідницької роботи, виробити навички формального й неформального спілкування, що сприятиме професійному становленню фахівця соціальної сфери. Саме поступове залучення студентів до різних форм навчально-дослідницької діяльності (від простих, до більш складних) дозволить майбутнім фахівцям систематично, послідовно розвивати, вдосконалювати та реалізовувати знання, уміння, навички, спрямовані на здоров'язберігальну діяльність. Перспективи подальших розвідок полягають у застосуванні, під час навчально-дослідницької діяльності майбутніх соціальних педагогів, здоров'язберігальних технологій, спрямованих на формування здоров'язберігальної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балашова С.П. Формування дослідницьких умінь у студентів педагогічного коледжу в процесі вивчення природознавчих дисциплін: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / С.П. Балашова. – К., 2000. – 20 с.
2. Духаніна Н.М. Науково-дослідницька діяльність студентів у процесі професійного становлення / Н.М. Духаніна // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – Додаток 3 до Вип. 36, Том II (18): Тематичний випуск «V Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». – К.: Гнозис, 2016. – С. 285-292.
3. Желанова В.В. Лекція контекстного типу як форма організації навчання в системі фахової підготовки майбутнього вчителя початкових класів у ВНЗ / В.В. Желанова // Науковий вісник Ужгородського НУ. Серія: Педагогіка, соціальна робота. – 2012. – Вип. 24. – С. 48-52.
4. Зимняя И.А. Исследовательская работа как специфический вид человеческой деятельности / И.А. Зимняя, Е.А. Шашенкова. – Ижевск: ИЦПКПС, 2001. – 169 с.
5. Князян М.О. Навчально-дослідницька діяльність студентів як засіб актуалізації професійно значущих знань: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Маріанна Олексіївна Князян. – К., 1998. – 18 с.
6. Лехолетова М.М. Технології при формуванні здоров'язберігальної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери як педагогічна умова професійної підготовки у вищих навчальних закладах / М.М. Лехолетова // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Г. Сковороди». – Додаток 3 до Вип. 36, Том II (18): Тематичний випуск «V Міжн. Челпанівські психолого-педагогічні читання», 2(36), – 2016. – С. 62-69.
7. П'ятницька-Позднякова І.С. Організація навчально-дослідницької діяльності студентів у вищій школі / І.С. П'ятницька-Позднякова // Педагогічні науки. – №11. – 2002. – С. 96-101.
8. Федорович З.Я. Використання кейс-методу у професійній підготовці студентів / З.Я. Федорович // Pedagogika. Osiągnięcia naukowe, rozwój, propozycje na rok 2015: Zbiór artykułów nauk. Konferencji Międzynarodowej Naukowo Praktycznej (30.12.2015-03.01.2016). – Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2015. – С. 25-26.

REFERENCES

1. Balashova S.P. (2000). Formuvannya doslidny'ch'ky'x umin' u studentiv pedagogichnogo koledzhu v procesi vy'vchennya pry'rodovnavchy'x dy'scy'plin [Formation of research skills in students of pedagogical college in the study of natural sciences]: Extended abstract of candidate's thesis: 13.00.04. Kiev, 20.
2. Duhanina N.M. (2016). Naukovo-doslidny'ch'ka diyal'nist' studentiv u procesi profesijnogo stanovlennya [Research activities of students in the process of professional development]. Ghumanitarnyj visnyk DVNZ «Perejaslav-Khmel'nyckyj derzhavnyj pedaghoghichnyj universytet imeni Ghryghorija Skovorody». Dodatok 3 do Vyp. 36, Tom II (18): Tematychnyj vypusk «V Mizhnarodni Chelpanivskji psykholohgo-pedaghoghichni chytannja», 2(36), 285-292.
3. Zhelanova V.V. (2012). Lekciya kontekstnogo ty'pu yak forma organizaciyi navchannya v sy'stemi faxovoyi pidgotovky' majbutn'ogo vchy'telya pochatkovy'x klasiv u VNZ [Lecture of the contextual type as a form of organization of training in the system of vocational training of the future primary school teacher in the university]. Naukovy'j visny'k Uzhgorods'kogo nacional'nogo universy'tetu. Seriya: Pedagogika. social'na robota. Vyp 24, 48-52.
4. Zimnjaja I.A., Shashenkova E.A. (2001). Issledovatel'skaja robota kak specificheskij vid chelovecheskoj dejatel'nosti [Research as a specific kind of human activity]. Izhevsk, 169 s.
5. Knyazyan M.O. (1998). Navchal'no-doslidny'ch'ka diyal'nist' studentiv yak zasib aktualizaciyi profesijno znachushhy'x znan' [Educational and research activity of students as a means of actualization of professionally significant knowledge]: Extended abstract of candidate's thesis: 13.00.01 Kiev, 18.
6. Lekholetova M.M. (2016). Tekhnologhiji pry formuvanni zdorov'jazberighal'noj kompetentnosti majbutnikh fakhivciv social'noj sfery yak pedaghoghichna umova profesijnogo pidgotovky u vyshhykh navchal'nykh zakladakh [Technology in the formation health-preserving competence of the future experts of social sphere as a pedagogical condition of training in higher educational institutions]. Ghumanitarnyj visnyk DVNZ «Perejaslav-Khmel'nyckyj derzhavnyj pedaghoghichnyj universytet imeni Ghryghorija Skovorody». Dodatok 3 do Vyp. 36, Tom II (18): Tematychnyj vypusk «V Mizhnarodni Chelpanivskji psykholohgo-pedaghoghichni chytannja», 2(36), 62-69.
7. P'yatny'ch'ka-Pozdnyakova I. S. (2002). Organizaciyi navchal'no-doslidny'ch'koyi diyal'nosti studentiv u vy'shhij shkoli [Organization of educational and research activities of students in higher education]. Teaching Science, 11, 96-101.

8. Fedorovy`ch Z. Ya. (2015). Vy`kory`stannya kejs-metodu u profesijnij pidgotovci studentiv [Using the case method in training students]. Pedagogika. Scientific achievements, proposals for development in 2015 Collection of scientific articles of the International Conference (30.12.2015 - 03.01.2016). Warsaw: Publisher: «Diamond trading tour», 25-26.

М.Н. ЛЕХОЛЕТОВА. ФОРМИРОВАНИЕ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩЕЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ В УЧЕБНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье раскрыта сущность понятий «здоровьесберегающая компетентность», «учебно-исследовательская деятельность будущих социальных педагогов», «исследовательские умения». Охарактеризованы особенности формирования здоровьесберегающей компетентности студентов путем учебно-исследовательской деятельности. Проанализированы виды деятельности для активизации будущих социальных педагогов в учебно-исследовательской работе и эффективности формирования у студентов здоровьесберегающей компетентности.

Ключевые слова: здоровьесберегающая компетентность; учебно-исследовательская деятельность будущих социальных педагогов; виды учебно-исследовательской деятельности; исследовательские умения.

M.M. LEKHOLETOVA. FORMATION OF THE HEALTH-PRESERVING COMPETENCE OF FUTURE SOCIAL EDUCATORS IN EDUCATIONAL-RESEARCH ACTIVITIES

The article reveals the essence of concepts «health-preserving competence», «educational-research activities of future social educators», «research skills». Analyzed the peculiarities of formation of the health-preserving competence of students through educational-research activities; the kinds activities of future social educators in educational-research work and efficiency formation in students the health-preserving competence.

Key words: health-preserving competence; educational-research activities of future social educators; types of students educational research work; research skills.

Рекомендовано до друку.
Д-р. пед. наук, проф. В.В. Вербець.
Одержано редакцією 23.05.2017 р.

УДК: [378.147:37.011.3-051]:316.61-047.22

О.І. КОСАРЕВА

**ДІАГНОСТИКА РІВНЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ЯК КОМПЛЕКСНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА**

У статті представлені результати експериментального дослідження особливостей соціальної компетентності майбутнього педагога. Виявлено рівні розвитку соціальної компетентності студентів за допомогою методики «Визначення рівня суб'єктності М. Ісакова» та проєктивної методики «Символічні проби». Доведено, що діагностика соціальної компетентності особистості – це складний та комплексний процес, що обумовлюється широтою визначення поняття та складністю його структури.

Ключові слова: соціальна компетентність, особистість, майбутній педагог, діагностичне обстеження.

Докорінні перетворення нашого суспільства на сучасному етапі пов'язані зі змінами у всіх сферах життєдіяльності, в тому числі й в освіті. Система вищої професійної освіти має забезпечити майбутніх фахівців ефективним інструментарієм життєвої адаптації в мінливих соціальних умовах, сформувані ціннісні настанови та практичні вміння ефективно взаємодії й соціально-компетентної поведінки, які реально підтримують будь-які соціально-рольові функції, значущі для життєдіяльності людини й суспільства, здатність продуктивно взаємодіяти із соціальним середовищем, постійно самовдосконалюватися.

Проблема компетентності привертала увагу багатьох дослідників. Ученими досліджувалась модель соціальної компетентності (В. Слот, Х. Спаньярд); структура та зміст соціальної зрілості (О. Михайлов, В. Радул); соціально-психологічна компетентність (Л. Лепіхова); соціальна компетентність дошкільників, молодших школярів, старшого підлітка (М. Гончарова-Горяньська, М. Докторович, О. Кононко та ін.); структура соціальної компетентності (В. Масленнікова) [2].

В роботах І. Зимньої, І. Зязюна, В. Кременя, Н. Кузьміної, О. Савченко визначено завдання сучасної вищої освіти, яке полягає в тому, щоб не тільки дати молоді професійні знання, а й підготувати фахівця, який глибоко розуміє і знає свою роль у суспільстві, вміє творчо використовувати здобуті знання на практиці, працювати з людьми, критично оцінює досягнуте; в дослідженнях Л. Артемової, А. Богуш, В. Баркасі, В. Бондаря, В. Кузя, І. Пометун, Л. Хоружої розкрито зміст підготовки фахівців у вищому навчальному закладі, що розглядається як сукупність загальноосвітніх, морально-етичних та професійних знань; в працях І. Беха, І. Богданової, О. Богініч, О. Матвієнко описано методи формування професійної компетентності педагогів; Н. Бібік, С. Вітвицька, О. Дубасенюк, Т. Жаровцева, Н. Нагорна та інші досліджували форми організації навчального процесу, спрямовані на комплексне засвоєння знань та способів практичної діяльності, завдяки яким випускник вищого навчального закладу здатний успішно себе реалізувати. [1]

Однак додаткового вивчення вимагає процес діагностики сформованості соціальної компетентності, оскільки за умов запровадження компетентнісного підходу в освіті, компетентність особистості виступає як головна одиниця виміру її освіченості.

Метою статті є представлення результатів експериментального дослідження рівня розвитку соціальної компетентності як комплексної характеристики особистості майбутнього педагога.

Категорія «компетентність» має вихідну основу «compete», що означає знати (знання, необхідні для здійснення соціальних технологій; цінності, які скеровують використання знань та вмінь); досягати (вміння